

Байқабылов Өсербай Алимханович
Ташкент облысы Шыршық мемлекеттік
педагогика институтының аға
оқытушысы
Өзбекстан Республикасы

ПРЕЗЕНТАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯСЫ ЖӘНЕ ОНЫ ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІ САБАҚТАРЫНДА ҚОЛДАНУ МЕТОДИКАСЫ

Аннотация. Жаңа технологиялардың дамуы кезеңінде болашақ ұрпақтың тәрбиесі мен білім алуында ұстаздардың атқаратын рөлі.

Түйінді сөздер: Презентация, технология, ғылым, білім.

Baikabylov Userbay Alimkhanovich
Senior teacher of Chirchik state Pedagogical Institute
The Republic of Uzbekistan

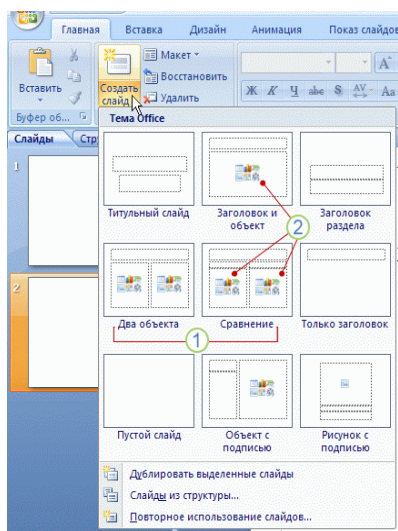
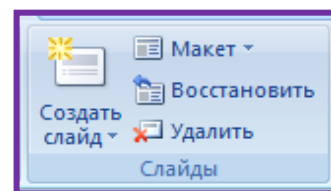
PRESENTATION TECHNOLOGY AND METHODOLOGY OF ITS APPLICATION IN THE LESSONS OF KAZAKH LITERATURE

Annotation. The role of teachers in the upbringing and education of future generations in the development of new technologies.

Keywords: Presentation, technology, science, education.

Презентация құру үшін PowerPoint бағдарламасын іске қосамыз. Экранда бағдарлама терезесі пайда болады. Презентацияны ашу барысында пайда болатын слайд 2 толтыру өрісін қамтиды: 1. Тақырыпты толтыруға арналған, 2. Тақырып бөлімін толтыруға арналған. Слайдтағы толтыру өрістерінің реттілігін Макет деп атайды.

Слайдты құру барысында макетті бірге таңдау үшін Главная қазынасындағы Слайдтар өрісінен Создать слайд батырмасын басып қажетті макетті таңдау жеткілікті, ал жасалынған слайдтың макетін өзгерту үшін Главная қазынасындағы Слайдтар өрісінен Макет батырмасын басып қажетті макетті таңдау керек.

1. Әрбір макет үшін құрылған жобаның атын анықтайды.

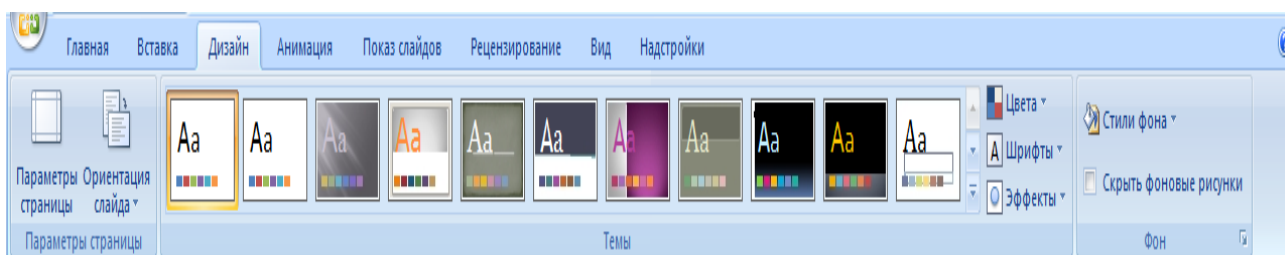
2. Түрлі түсті белгішелермен көрсетілген толтыру өрістеріндегі белгішелерді басу арқылы сурет, мәтін т.б. нысандар енгізуге болады.

3. Жаңадан слайд құру үшін керекті макеттің үстіне басу жеткілікті.

Егер жаңадан құрылатын слайдқа алдыңғы үлгідегі макет қажет болатын болса Создать слайд батырмасының үстіне басу жеткілікті.

Презентация құрудың келесі әдісі Шаблондарды пайдалану. Ол үшін Office батырмасы – Создать – Установленные шаблоны – (керекті шаблон тізбесі) командалары орындалады.

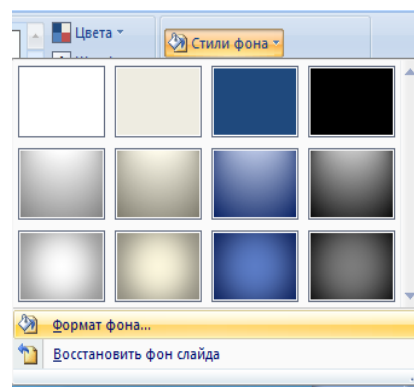
Керекті слайд тізбектері анықталғаннан кейін оларға әртүрлі деңгейде көркемдеу жұмыстары жүргізіледі: слайдтың тақырыптық түстерін анықтау немесе фонның стилдерін өзгерту. Бағдарламада негізгі көркемдеу әрекеті Дизайн қазынасы арқылы жүргізіледі.

PowerPoint 2007 презентацияның өңін өзгерту үшін бірнеше тақырыптық түс ұсынады. Тақырыптық түс (Тема) безендірудің сыртқы пішімін анықтайтын элементтер жиынтығы. Тақырыптық түс беру үшін бар болғаны оны белгілеу жеткілікті.

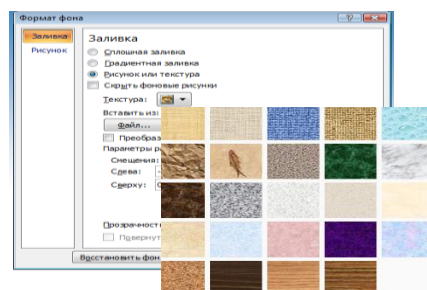
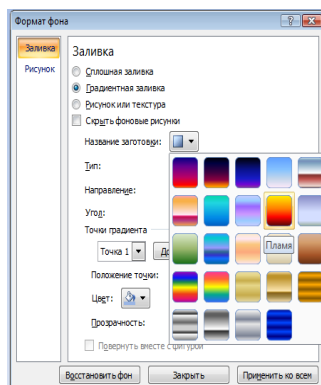
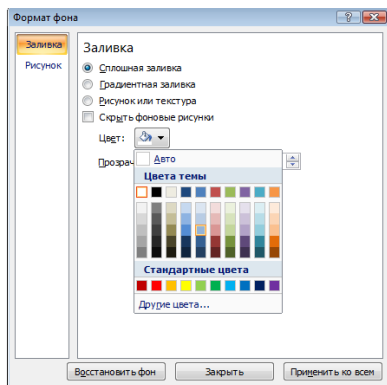
Таңдалынған тақырыптық түсті алдын-ала дайындалған басқа түстер арқылы дизайнды сақтай отырып өзгертуге мүмкіндік алынады. (Тақырыптық түс қоюға арналған бейнематериал көрсетіледі.)

Тақырыптық түс презентацияны безендіруде шектеулі мүмкіндіктер береді. Безендірудің кеңейтілген түрін пайдалану үшін Дизайн қазынасының Фон өрісін таңдау қолайлы. Ол арқылы құжаттың безендірілуі толыққанды өзгертуге мүмкіндік алынады.

Фон өрісі-Стили фона-Формат фона командалары

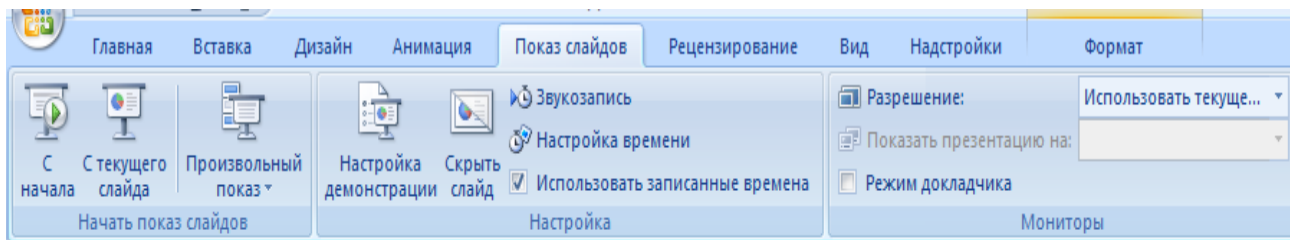
Фон пішімі сұхбат терезесінің элементтері

Фон пішімін

суретке алмастыру әрекеті бейнематериал арқылы көрсетіледі.)

Презентацияны көркемдеу, безендіру әдісіне әртүрлі нысандарды (суреттер, фигуралар, SmartArt, WordArt, бейнеролик, дыбыс) енгізу және анимациялық эффектілер беру жатады.

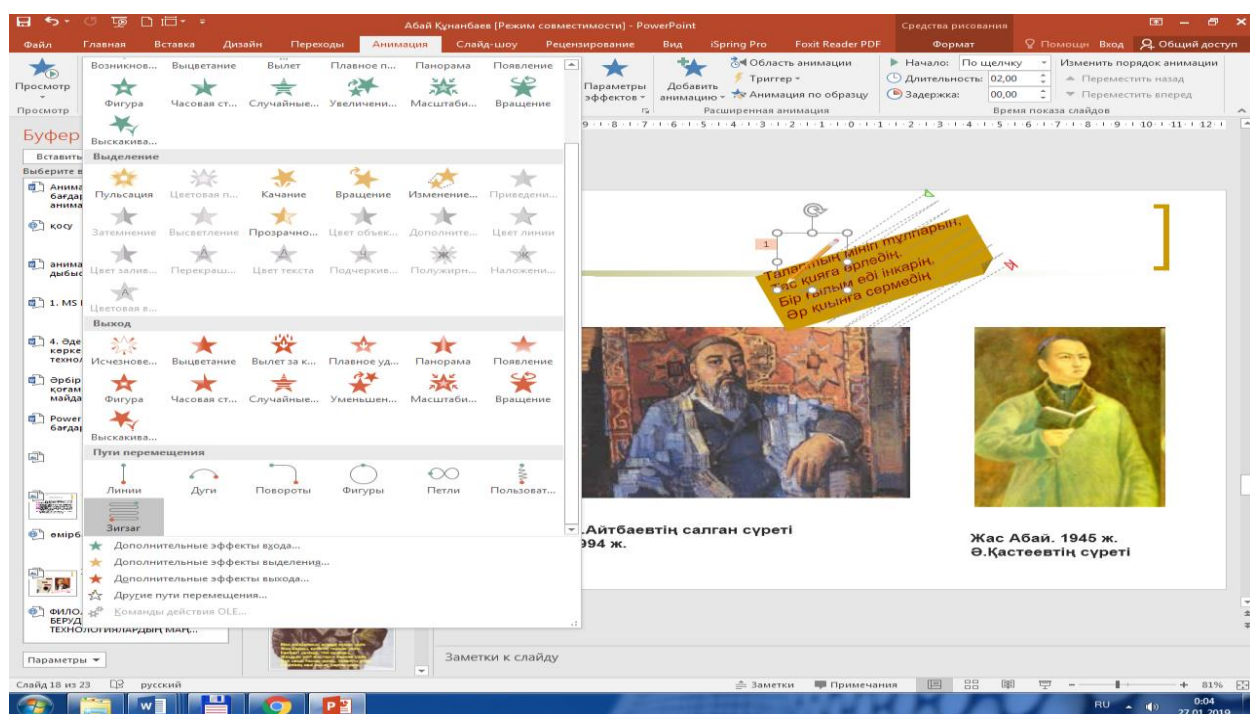
PowerPoint бағдарламасының негізгі мүмкіншілігі жасалынған құжатты пайдаланушыға көркем безендірілген күйде ұсыну болып табылады. Дайын өнімді ұсыну үшін Показ слайдов қазынасы қолданылады.

Презентацияны безендіруге қойылатын талаптар:

- Төменгі шрифт мөлшері 24 пт кем болмау керек.
- Бір-біріне сәйкес келетін түстер болмау керек. Мәтін анық оқылу қажет.
- Экранның максималды кеңістігін пайдалану керек.
- Мүмкіндігінше экранның жоғарғы $\frac{3}{4}$ аумағын пайдалану қажет.
- Бірінші слайд жұмыстың атауын және жоба авторының мағлұматтарын қамту қажет.
- Әрбір слайд белгілі бір атаумен көрсетілу керек. Тақырып соңында нүкте қойылмайды.
- Бас әріппен жазылған сөздерді тек қысқа тақырыптарда қолдану керек.
- Слайдта 5-6 қатардан артық және әр қатарда 5-7 сөзден артық жазбауға тырысу керек.
- Слайдты анимациялық эффектілермен көп толтырмаңыз. Слайдтан слайдқа көшуді бір анимациялық эффектімен берген дұрыс.
- Слайдта 3-4 түстен көп түс пайдаланбаңыз.
- Мәтіндегі маңыздылардың астын сызып көрсету керек.
- Бірнеше слайдтағы бір элемент барлығында да бірдей түспен көрсетілу керек.
- Соңғы слайдқа белгілі бір қорытынды жасалу қажет.

Анимация қосу.

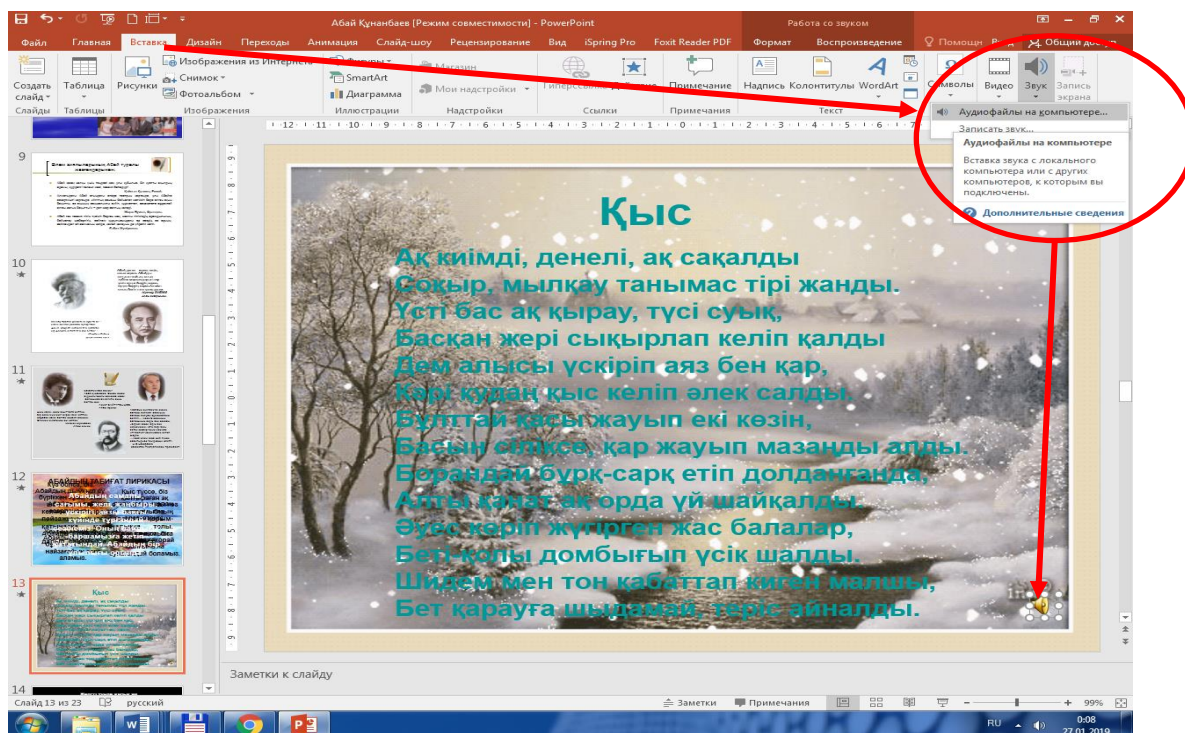
Power Point бағдарламасында әр түрлі анимациялық эффектілер және мультимедиялық мүмкіндіктерді қолдана отырып, презентацияны жандандыруға болады. Мәтін элементтерінің өзіне жеке әріптер, сөз, абзац түрінде әртүрлі эффектімен пайда болатындай етіп жасау мүмкіндігі бар. Тек мәтін элементтері емес графикалық объектілер, диаграммаларға да анимациялық эффектілер қосуға болады немесе автоматты түрде неше уақыттан кейін пайда болу керектігін белгілей аламыз.

Суретте көріп тұрғанымыздай «пути перемещения» типінде «зигзаг» анимациясы қойылған. Егер осы слайдты F5 ті басып көретін болсақ Абайдың өлең қатарлары қаламмен жазылып отырғандай эффектте болады.

Музыка, дыбыс, бейнеклиптерді енгізу. PowerPoint бағдарламасында дайындалған презентацияны көрсету кезінде музыкалық, дыбыстық эффектілерді және бейнеклиптерді қолдану мүмкіндігі бар. Кейбір дыбыстар (мысалы, жазба машинкасының дыбысы қол шапалақтау т.с.с.) *Анимацияны баптау* саймандар тақтасынан іске қосылады.

Презентацияға әуен (музыка) қою үшін *Вставка – Фильмы и звук – Звук из файла* командасын орындап, өзіңізге қажетті әуенді таңдап ОК батырмасын басамыз.

Енді біз осы бағдарламада жасалған әдебиет сабақтарында пайдаланылатын презентацияларды көріп өтеміз.

Абай өмірбаянын зерделеу сабағына Power Point бағдарламасының көмегімен компьютерлік көрсетілім жасаған жағдайда, сабақ психикалық тұрғыдан жеңіл өтеді, себебі компьютерлік көрнекілік жетімді де жедел, эмоционалды-экспрессивті қабылдауға оң әсерін тигізеді. Мұндай

материал ЖОО-ның медиа қорын байытып, студенттерге өз еңбегінің жемісін шынайы көруіне мүмкіндік туғызады және бұл нәтижелерді басқалар да қолдана алады.

Жоспар:

Өмірбаяны
Фотомаурат
Шығармалары

Өмірбаяны

1845-110 (жылда) Семей облысында Шығыс тауының баурайында дүниеге келді. Анасы Үлкен мен Кеше шешесі. Айып екеуінің арасында «Төғара» атанып өсті.

1855-1857-ауыл молдасынан сауат ашты. 9 жасында «Бұл өкен деп келіп ам түйе құтан» деген ең алғашқы мысқыл өлеңін шығарды.

1857-1859-Семей қаласында Ахмет Риза медресесінде білеумен оқыды. Үш ай «продиколог школа» атты орыс мектебінде қосымша оқыды. 13 жасынан аға сұлтан Құнанбай әкесінің көмегісі болып, ең білеу ісіне арнасты.

1877-1878-қалақорлардың өтірік арыздары көбейіп, 12 іспен тергеліп, Семей қаласында 3-4 ай жаты. 1884 жылы Абайды астаналық 700 көп күнлік берген, содан Абайдың «қатымыстық ісі» жабылды.

1890-1899-қарсаңдарын жазды.

1899-Абай өлеңі көбірек жазылды. Өлеңге өлгі тақырыбы арналасы. Осы жылдан кейін Абай өлең жазды сиреттеді. Көп жазылған жылы 4-8, өйтпесе, 2-3 өлеңмен 1903 жылғы келеді де, содан кейін мүлде жазыпмай қалады.

1904-(23-мамырда) балтасының өлтіміні қайғысын көтере алмай, қырыңшы күні өзі де елу тоғыз жасында қайтыс болады.

Абайдың сүйегі Жидейбайдағы өз қыстарының жанына жерленген.

Абайдың әнесі
Құләнбай Ескембайұлы
(1804–1886).
Т.Тоғысбаевтың суреті

Абайдың анасы
Үлкен Тұрпанқызы
(1818 ж. туған)
З.Түсіпованың суреті

1909 ж. Қытай мен
Түркістан Татырборанда
шығарған Абайдың
алғашқы кітабы

Абайдың ұрапағы

Қыс

Ақ киімді, денелі, ақ сақалды
Бөкыр, мылқау танымас тірі жанды.
Үсті-бас ақ қырау, түсі суық,
Басқан жері сықырлап келіп қалды
Дам алысы үскіріп аяз бен қар,
Жарқ қудан қыс келіп әлек салды.
Бұлпан ағыс жауып екі көзін,
Бұлағын сөнкісе, қар жауып мазанды алды.
Берекеті бүрк-сарқ етіп долданғанда,
Абыз аманат ақ орда үй шайқалды,
Өзін қарып жүрген жас балалар,
Бет-көкі домбығып үсік шапды.
Шидем мен тон қабетпал қызыл қалың,
Бет қарауға шығарды, бәріс ұиналды.

Power Point бағдарламасы арқалы ақынның өлеңдерін дыбыстар мен, анимациялар және музыкаға салынып айтылған күйінде беруге болады.

Әдебиеттер:

1. Абдиреймова Т. Қазақ тілін проблемалы оқытудың тиімді жолдары. Нөкіс. 2009 жыл
2. Валиева М. Білім беру технологиялары және оларды оқу-тәрбие үрдісіне енгізу, Алматы, 2002 жыл.
3. 4. Мейірманқұлова Т. Білім берудің инновациялық технологиясы. Алматы. 2004 жыл.
5. Такишева Г. Модульдік оқыту технологиясын пайдаланудың тиімділігі. Алматы, 2009 жыл.
6. Йўлдашев Ж., Усманов С. Педагогик технология асослари. Т.; 2010 й.